

WETSWIJZIGING BUITENONDERHOUD

Buitenonderhoud en de financiële huishouding

Met ingang van 1 januari 2015 zijn de schoolbesturen in het primair onderwijs zelf verantwoordelijk voor het buitenonderhoud van de schoolgebouwen en alles wat daarmee samenhangt. Er is een heel beperkte overgangsregeling.

DOOR DICK MAK EN WIM BOS

Schoolbesturen zijn in feite nu ook tot op zekere hoogte verantwoordelijk voor het buitenonderhoud van de schoolgebouwen. De meerjarenonderhoudsplaning is een verantwoordelijkheid van de schoolbesturen en jaarlijks worden bij de gemeente de aanvragen ingediend voor de financiële dekking voor het onderhoud. De verandering zit in het laatste: de schoolbesturen ontvangen de middelen die nodig zijn voor het buitenonderhoud binnenkort rechtstreeks in de vorm van een verhoging van de lumpsum. Dit brengt ook een verandering in de verantwoordelijkheden met zich mee. Deze verandering roept vragen op, zoals: wat moeten we doen, wat krijgen we ervoor en is er een overgangsregeling?

Het algemene uitgangspunt is dat de verantwoordelijkheid geldt ongeacht de onderhoudsstaat van het gebouw op 1 januari 2015. Alleen voor schoolbesturen met een MI-bekostiging van minder dan € 750.000 en met oude schoolgebouwen is er een overgangsmaatregel.

In verband met de overheveling van de verantwoordelijkheid voor het buitenonderhoud wordt budget overgeheveld van het gemeente fonds naar de bekostiging van het primair onderwijs. Op macroniveau gaat het om een bedrag van € 158 miljoen. Dit artikel gaat niet over de vraag of die bekostiging toereikend is en ook niet over de vraag of de nieuwe verdeling van verantwoordelijkheden tussen het gemeentebestuur en het schoolbestuur nu goed is gedefinieerd. Het vertrekpunt is de eigen verantwoordelijkheid voor het buitenonderhoud vanaf 1 januari 2015. Vervolgens is dan de vraag aan de orde wat er gedaan moet worden om in die nieuwe situatie ook de verantwoordelijkheid voor het buitenonderhoud van het schoolgebouw goed te regelen. Daarbij spelen niet alleen financieel technische zaken een rol. Er zijn ook aspecten van bestuurlijk en managerial karakter. Deze worden benoemd in de laatste paragrafen.

DE FINANCIËEL TECHNISCHE ASPECTEN.

Het onderhoud van een gebouw kent altijd een meerjarige cyclus. De lengte van die cyclus is per onderdeel verschillend. De dakbedekking van een plat dak heeft een langere gebruiksduur (levensduur) dan het buitenschilderwerk van de houten gebouwdelen.

Voor nagenoeg alle onderdelen geldt dat die levensduur meerdere jaren omvat. De uitgaven voor onderhoud zijn in feite investeringen in het schoolgebouw. De normale manier om investeringskosten ten laste te brengen van de exploitatierekening is afschrijven.

Stel: een grote onderhoudsbeurt van het dak van een schoolgebouw, ofwel vernieuwing van de dakbedekking zal één keer per 20 jaar moeten gebeuren en vergt een investering van 80.000 euro. Bij een lineaire afschrijvingsmethodiek bedragen de jaarlijkse afschrijvingskosten dan 4.000 euro. Deze afschrijvingskosten komen ten laste van de exploitatierekening.

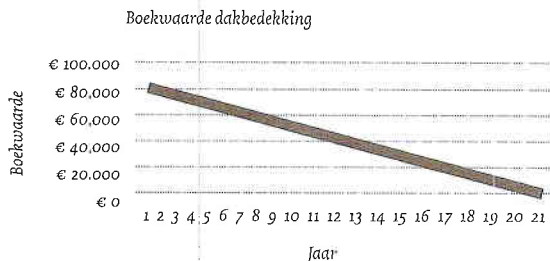
Ook voor de andere onderdelen van het gebouwonderhoud is een dergelijke aanpak van toepassing. De afschrijvingstermijnen zullen verschillen per onderdeel. Buitenschilderwerk is nu eenmaal vaker aan de orde dan vernieuwing van het dak. Voor een totaalbeeld is het noodzakelijk dat er een goed meerjaren onderhoudsplan voor het schoolgebouw is dat voor alle onderdelen van het gebouwonderhoud inzicht geeft in de noodzakelijke investeringen, de normale gebruiksduur en de jaarlijkse afschrijvingskosten op de investeringen in het onderhoud.

STARTSITUATIE.

Op de ingangsdatum is de werkelijke situatie van ieder schoolgebouw dat sommige onderdelen snel aan de beurt zullen zijn voor onderhoud en andere onderdelen zeer recent een beurt hebben gehad.

Het dak dat in de zomer van 2014 geheel vernieuwd is, staat nog

helemaal aan het begin van de levenscyclus. Dat betekent dat het onderdeel dak van het schoolgebouw per 1 januari geactiveerd moet worden voor het volledige bedrag van de gedane investering. In het bovengenoemde voorbeeld betekent dat een verhoging van de boekwaarde van de gebouwen met 80.000 euro. Als de inventarisatie van de onderhoudsgegevens oplevert dat de dakbedekking 10 jaar geleden is vernieuwd en nu dus halverwege de levenscyclus is, dan bedraagt de boekwaarde 40.000 euro.

De aanpassing van de boekwaarde van het gebouw aan de actief zijde van de balans op het beginmoment per 1 januari 2015 leidt aan de passiefzijde van de balans tot een zogenoemde herwaarderingsreserve.

Stel dat de inventarisatie van alle onderhoudsgegevens resulteert in een totale boekwaarde op 1 januari 2015 van de onderhoudscomponenten tot een bedrag van € 175.000. In dat geval wordt de boekwaarde van het gebouw aangepast met € 175.000 en tevens is er dan een herwaarderingsreserve van € 175.000.

De onderstaande balans 1 geeft het beeld voor de aanpassing en balans 2 is de situatie na de aanpassing.

Materiële vaste activa	100	Eigen vermogen	500
gebouwen	0	algemene reserve	350
overige vaste activa	100	bestemde reserve	150
Financiële vaste activa	50	herwaarderingsreserve	0
Vorderingen	300	Langlopende schulden	50
Liquide middelen	250	Kortlopende schulden	150
	700		700

Materiële vaste activa	275	Eigen vermogen	675
gebouwen	175	algemene reserve	350
overige vaste activa	100	bestemde reserve	150
Financiële vaste activa	50	herwaarderingsreserve	175
Vorderingen	300	Langlopende schulden	50
Liquide middelen	250	Kortlopende schulden	150
	875		875

Leren
zichtbaar
maken

visible
learning^{plus}

Professor John Hattie, onderwijswetenschapper uit Nieuw-Zeeland, verrichte veruit het meest uitgebreide, op bewijs gerichte onderzoek naar wat het beste werkt om leerprestaties te verbeteren. Hij ontwikkelde het programma **Visible Learning Plus**.

Building the capacity of learners to learn, teachers to teach, leaders to lead and systems to improve.

Het programma:

1. helpt u om de impact van uw onderwijs inzichtelijk te maken.
2. biedt concrete en praktische informatie om uw impact op het leren en ontwikkelen van leerlingen te vergroten. Bijvoorbeeld:
 - informatie over hoe u een les start,
 - effectieve feedback,
 - het versterken van de relatie tussen leraar en leerling
 - samenwerking tussen leraren.

1-daagse:
Leren zichtbaar maken:
de grondslag
impact

2-daagse:
Bewijs in actie
impact

2-daagse:
Leren zichtbaar maken
voor leraren
impact

Voor meer informatie kunt u contact met ons opnemen: www.lerenzichtbaarmaken.nl info@lerenzichtbaarmaken.nl 088-5570588

In eerste instantie is er dus sprake van een vermogenstoename van in dit voorbeeld 175.000 euro. Dat betekent niet dat er nu ook extra kasmiddelen beschikbaar komen. De vermogenstoename is immers volledig vastgelegd in de boekwaarde van de gebouwen. Voor de exploitatie heeft de eigen verantwoordelijkheid voor het onderhoud in ieder geval twee gevolgen. In de eerste plaats neemt de Rijksbekostiging toe en in de tweede plaats nemen de afschrijvingskosten toe. In onderstaand voorbeeld neemt de Rijksbekostiging toe met € 50.000 en de afschrijvingskosten met € 65.000.

De onderstaande exploitatierekening 1 is de situatie voor de overheveling en exploitatierekening 2 is de situatie na de overheveling.

Rijksbijdrage OCenW	1000	Personele lasten	900
Overige overheidsbijdragen	150	Afschrijvingen	80
Overige baten	200	afschrijving gebouwen	0
		overige afschrijvingen	80
		Huisvestingslasten	120
		Overige lasten	235
		Exploitatiesaldo	15
	1350		1350

Rijksbijdrage OCenW	1050	Personele lasten	900
Overige overheidsbijdragen	150	Afschrijvingen	145
Overige baten	200	afschrijving gebouwen	65
		overige afschrijvingen	80
		Huisvestingslasten	120
		Overige lasten	235
		Exploitatiesaldo	
	1400		1400

Op het onderdeel buitenonderhoud is dus sprake van een exploitatienadeel van € 15.000.

SLIMME OPLOSSINGEN

Het exploitatienadeel in het bovengenoemde voorbeeld veronderstelt dat alle overige factoren niet veranderen. De eigen verantwoordelijkheid voor het onderhoud biedt echter ook kansen om onderhoud te combineren met kostenbesparende maatregelen. Een, ook in het wetsvoorstel genoemd, voorbeeld is een investering in energiebesparende maatregelen. Tegenover het nadeel dat voortvloeit uit de vergelijking van de baten en de lasten op het onderdeel onderhoud staat dan een compenserende besparing op de energiekosten.

Het is dus van belang om niet alleen te kijken naar de staat van het onderhoud op basis van de bouwkundige en technische staat van het huidige schoolgebouw. Naast het meerjaren onderhoudsplan op basis van een statische aanpak is het ook van belang om te kijken naar de energieprestaties van het gebouw en naar de gebruikswaarde van het gebouw in relatie tot de verwachtingen en eisen van de gebruikers van het gebouw. Juist nu het schoolbestuur zelf aan het stuur komt te zitten van het onderhoud is het van groot belang om de meerjaren onderhoudsplanning te verrijken met opties om de gebruiksmo-

gelijkheden te verbeteren en gelijktijdig de exploitatiekosten te beheersen.

FINANCIERING

Door middel van de techniek van het afschrijven gedurende de levensduur van een investering, worden de kosten mooi gespreid over de gebruiks jaren. Een dure onderhoudsklus hoeft dus geen gat te slaan in de begroting van het jaar waarin de werkzaamheden worden uitgevoerd. Dat neemt niet weg dat de werkzaamheden wel betaald moeten worden. En daarvoor moeten er wel liquide middelen beschikbaar zijn. In het algemeen zal die financiering wel lukken. Niet al het onderhoud vindt immers op hetzelfde moment plaats. Zeker voor schoolbesturen met meerdere schoolgebouwen is het te verwachten dat de lopende kasstroom voldoende is om de onderhoudsinvesteringen te financieren. Niet alle investeringen zullen dan tegelijkertijd plaatsvinden en door de spreiding van de investeringen ontstaat er een kasstroom patroon dat financiering in het algemeen zonder veel problemen mogelijk maakt. Hiervoor is het wel noodzakelijk om goede liquiditeitsbegrotingen te maken. Voor kleine schoolbesturen met één schoolgebouw kan het lastiger zijn. Dat is zeker het geval als de onderhoudskalender het noodzakelijk maakt om veel onderdelen van het onderhoud gelijktijdig uit te voeren. Een zorgvuldige liquiditeitsplanning is dan ook noodzakelijk.

INVESTERINGSVERBOD

Een schoolbestuur in het primair onderwijs mag de lumpsumvergoeding niet gebruiken voor investeringen in huisvesting die horen tot de gemeentelijke verantwoordelijkheid. Positief geformuleerd: investeringen zijn toegestaan op de gebieden waarvoor je verantwoordelijk bent. Dit investeringsverbod verandert dus niet door de eigen verantwoordelijkheid voor het buitenonderhoud. Het blijft niet toegestaan dat het schoolbestuur investeringen doet voor nieuwbouw. In de nieuwe situatie vanaf 1 januari 2015 heeft het schoolbestuur bij investeringen in onderhoud of aanpassingen wel meer ruimte voor een extra investering in bijvoorbeeld energiebesparing en gebruiksvriendelijkheid van het schoolgebouw.

KANSSEN

De overheveling van het buitenonderhoud biedt nieuwe kansen voor een integrale benadering van de kwaliteit van het schoolgebouw. Daarvoor is het noodzakelijk dat onderhoud niet als een apart blokje wordt toegevoegd aan de agenda van het schoolbestuur, maar dat het ingebed wordt in het totale beleid van het bestuur met betrekking tot zowel de kwaliteit van het onderwijs, als het gebouwbeleid en het financieel beleid.

DICK MAK EN WIM BOS ZIJN SENIOR ADVISEUR BIJ INFINITE FINANCIËEL B.V. INFINITE FINANCIËEL IS GESPECIALISEERD IN HET ADVISEREN OVER FINANCIËLE EN BEDRIJFSVOERINGVRAAGSTUKKEN IN HET ONDERWIJS; WWW.INFINITEBV.NL

LEES MEER OVER DE OVERHEVELING VAN HET BUITENONDERHOUD OP DE WEBSITE SCHOOLMANAGEMENTTOTAAL, KIES THEMA HUISVESTING EN BEHEER.